

KÁRPÁTI LAPOK

Magyarországi Kárpát turistaegyesületek kiadványa

A turistaság, a honismeret, a természetvédelem terjesztésére

Kiadó, szerkesztő: Nagy Péter (peter.nagi@t-online.hu)

2019-es esztendő II. félév főbb témái:

Mikoviny Sámuel Emléktúra az Által-éren

Kéktúra kalandozások: Nyugat-Cserhát

A turista fényképezők szektái

Murány-áttörés tanösvény

Sztarinai víztározó

Mész-völgyi kaland

Rimaszombat

Pádis-fennsík

Nyugat-cserhádi csatangolás

A Cserhát nyugati része amilyen szép és érintetlen, annyira megközelíthetetlen is busszal és vonattal a járatok ritkasága miatt, ezért többnyire autókkal utaztunk az egyes helyszínekre. 2019. első felében Nógrádsipektől Becskéig jártuk be a kéktúrát (kissé lóugrásban), majd két szakaszt kihagyva a Naszályt másztuk át felsíkerrel. Ha a mindenható közlekedés is úgy akarja, akkor ószel betömjük a lyukakat.

Cserhátsurányban a 17. századi Jánossy-kastély előtt
(Pintér Mihály képe)

Április 27-én

Cserhátsurányból indultunk tavalyi végpontunk, Nógrádsipek felé.

Tavaly már felleltünk ott egy esti buszt, és az induláshoz is találtunk egy megfelelőt, még az 5 perces átszállást is sikeresen abszolváltuk Balassagyarmaton. Időjárás-felelősrünk gondoskodott a kellemes kirándulóióról, **Cserhátsurány** a szép épületekről (két kastély, két templom, több hagyományos parasztház és csodás kilátás), csak a kék jelzés felfestői feledkeztek meg a jelzésfestésről épp annál az útelágazásnál, ahol négy földút hatfelé ágazott. A térképünk sajnos otthon maradt, így elsőre egy kis (kb. kilométeres) kitérővel megismerkedtünk az egyik legelő gazdáival és tőlük kértünk útbaigazítást. Másodjára már meg is leltük a jelzést 2 km-rel távolabb, ahol már egyértelmű volt, hogy merre kell menni. A tekergés miatt több látószögből csodálhattuk meg a jellegzetes szandavári hegyet és a környező dombokat-földeket a 399 méteres magasságba emelkedő Hegyes-tetővel együtt. Vadetetőkkal, vadászlesekkel és vadnyomokkal kísért úton értünk be **Nógrádsipek** határába,

Nógrádsipek Balás-kúria

ahol végre állatokat is láthattunk, birkák bámultak ránk a legelőről, két bocit mi tereltünk be a karámba, szemeztünk a falu bikájával (karámban volt, így futnunk nem kellett), és egy lovacskát is láttunk legelni egy palóc ház portáján. Csak az hűtötte le (vagy inkább forralta fel) némileg a kedélyeket, hogy a kocsmá a pecséttel együtt a falu túlvégén tartózkodott, így oda még el kellett trappolnunk. De közben megcsodáltuk Nógrádsipek házait is. Mint már tavaly is meg-

állapítottuk, az egész falu rendezett, két kúriával, egy templommal és több hagyományos parasztházzal. Végül a pecsét is meglett, és finom hideg itókaival hűltünk a túra végén. A főtéri buszmegállóból megcsodálhattuk a húsvéti díszítést is hazautazás előtt.

Májusi

kék túránkat ismét **Terényben** kezdtük Zoltán túratársunk fiának, Zolinak a biogazdaságában, ahol sok érdekes dolgot tudtunk meg a környezetkímélő (és egyben egészség-kímélő) zöldségtermesztésről.

*Terényben,
séta Zoltán biogazdaságában*

Végigsétálhattunk az ágyások és fóliasátrak között, ahol a profi öntözőberendezés biztosította a megfelelő mennyiségű locsolóvizet. Mindez sok munkával komoly tudással és felszereltséggel, és helyhez kötöttséggel jár. De olyan helyen, ahol 1931-ben épült pajta és pince vigyázza a termést, az udvari dombról körpanoráma nyílik a környező hegyekre, minden nap madárdalt hallhatunk, és a faluban legalább három, 20 km-es körben pedig még kb. tíz természeti és kultúrtörténeti emlékhely és múzeum van! Ezt már csak a közlekedés-szervezőkkel kellene tudatni, mert neveltséges, hogy hétvégén Budapestről 3/4 12 előtt csak autóval lehet beérni a faluba. A gazdaság bejárása után csapatunk a déli hangszóval már útnak indult a kék úton.

Új nyomvonalon haladtunk, a régi nem is érintette Terényt, de szerencsére felfedezték a falu értékeit és elkerültek két kilométernyi országúton talpalást. Mi visszafelé nem kerültük el, de nem bántuk meg.

Néhány régi terényi ház és porta megcsodálása után átmásztunk két akácos dombon, hogy a cserhátsurányi hosszú réteken hatalmas gombamező fogadjon. Ez igen meglátsította a csoport haladási tempóját, cserébe több túratársunk (és vendéglátónk) vacsorája biztosítva lett. **Cserhátsurányba** ismét a falu túlvégén értünk be, de vigaszul itt is egy csodálatos sörényű ló és egy energiafűz-ültetvény fogadott, és több régi palóházat tekinthettünk meg, amíg a pecsételőhelyhez értünk. A pecsétörző büfében (egyben szálláshely), ebédszünetet tartottunk és jégkrémrel hűtöttük magunkat, hogy a régi kék jelzésen indulva jusunk vissza Terénybe a hátrahagyott autókhoz. Cserhátsuránytól egy birkanyáj és egy rozszant lajt búcsúz-

tatott, hogy néhány legelésző tehénnel, némi csalánnal és egy rókalyyukkal való megismerkedés után aszfaltot taposunk a terényi országúton. Mindenhol felfedeztük a régi jelzések maradványait is, így nem fenyegetett a kék útról való letérés veszélye.

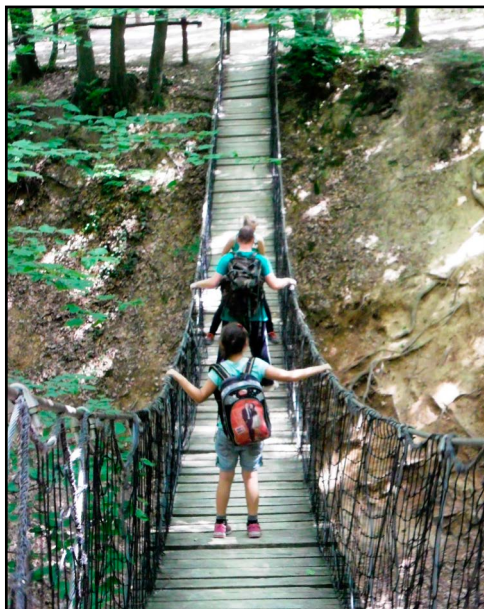
Az ötórai harangszóval értünk vissza Terénybe, és autókba pattanás után a közeli Mohorára hajtottunk, ahol tobzódhattunk volna a látnivalókban, ha korábban érünk oda.

A mohorai ősláp, a Tolnay Klári emlékmúzeum, a Mauks Ilona (Mikszáth Kálmán kétszeres felesége) emlékszoba, és a Zichy-Vay kastély is ebben a kis faluban látható. Mivel múzeumőrt és kulcsot már csak a Mauks Ilona emlékszobához tudtunk szerezni, azt is Zoltán túratársunk hosszas utánajárásával, így csak azt tekintettük meg, aztán a kései időpont miatt elindultunk haza. Errefelé minden falura érdemes rászálni egy-egy napot!

Június 29-én

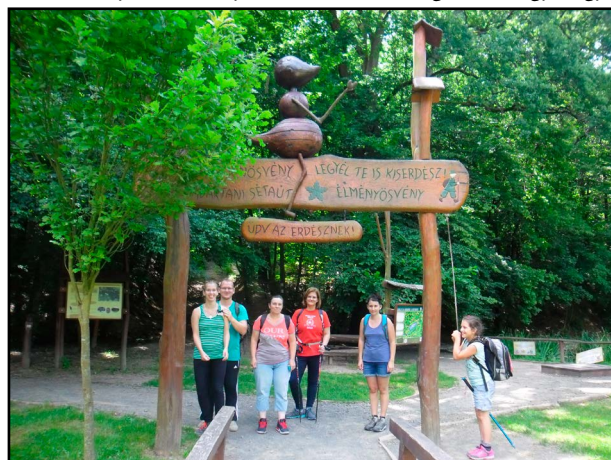
a **Szendehely-Ősagárd** kéktúra szakaszt szándékoztunk megtenni, ez gyakorlatban a **Naszály** átmászását jelenti, és az elején útba esik a Gyadai tanösvény is.

Az már biztos, hogy lesz egy második Naszály túránk is, és külön rászánunk egy napot a tanösvényre és környékére, mert nem igazán

Átkelés a függőhídon

tudtunk dönteni a kéktúrázás és a tanösvény látnivalói között. Ebben a kitett tájékoztató táblák is jócskán akadályoztak, mert időközben megváltozott a kéktúra útvonala, de több kiírás és térkép a korábbi állapothoz készült, és itt-ott kint maradt a terepen. Emiatt, illetve a függőhíd miatt letértünk a kék útról, és kacsáztunk egy nagyot. Cserébe sok szépet láttunk, de mint végül kiderült, a függőhíd már rajta van az új kék út vonalán, de még a mellette álló térkép is a régi állapotot jelzi (érdekes volt úgy állni a kék úton, hogy az ott lévő térkép teljesen máshol mutatta).

A Gyadai tanösvény kapuja

Ráadásul a híd annyira elvarázsolt bennünket az attraktivitásával, hogy a visszafelé irányban indultunk el a kék jelzésen, így egy kb. két kilométeres szakaszt „odafelé” újra be kellett járnunk, de már tudjuk az utat! Ismétlés a tudás anyja, és jutalmul láttunk egy faszen-égető boksát is, ami kimaradt volna az útból, ha a híd után jó irányba fordulunk.

Kék túrázóink a Naszály-csúcson

A Bik-kútnál sem tudtuk frissíteni a vízkészletünket, mert a korábban (utoljára 10 éve jártunk arra) hús friss vízű forrás most teljesen bepállott és ihatatlan volt (ezt is jelezhatték volna az út elején a látogatóközpontban, mert az egyetlen vízfórrás a teljes szakaszon), ezért a késedelem és a vízhiány miatt úgy döntöttünk, hogy a Naszály-csúcsról a pazar kilátás megcsodálása után Ósagárd helyett inkább Vácra térünk le.

A meredeken lejtő, 10 éve még tűrhetően járható, sárga háromszöggel jelzett ösvényt mára bokatorróvé alakította a lezúduló víz, tele görgős kövekkel és hordalékkal. A botok segítségével mellett időnként nadrágféket is használtunk, de minden akadályt leküzdve sérülésmentesen lejutottunk Vácra, ahol hideg ivóvíz és fagyai lett a jutalmunk, és még a vonatot is elértük indulás előtt egy perccel! Mindig fellelhetetlen időjárás-felelőssünknek köszönet a napos, de nem túl meleg gyönyörű kirándulóióidőért!

Őszi kéktúra kalandozás a Naszály körül

Júniusban nem sikerült a *Szendehely-Ősagárd* kéktúra szakasz végére járnunk, így **szeptember 28-án** erősen bízunk abban, hogy visszafelé irányban menni fog.

A Nyugati pályaudvaron a vonatunk mellett álló Orient-expressz felújított vagonjai indítottak útnak, és a csatlakozó buszt is könnyedén elértük Vácot, így hamarosan az ősagárdi kéktúra pecsétjénél szálltunk le a buszról.

Eleinte elvesztünk a faluból kivezető utak között, végül a térképen és a terepen is látható gázvezeték mutatott utat, és az első kék jelzés fellelése után szomorúan konstatáltuk, hogy utunk lefelé vezet, ismerve az előttünk álló Naszály magasságát. Edzésnek átmásztuk a 390 méteres nagy nevű, de kis méretű Farkas-bércet, majd tízórai után 2 kilométeren át majd 300 méternyi emelkedést gyűrtünk le, hogy a Kopasz-tetőn pazar kilátással kísérve tartsunk ebédszünetet. Némi magasságot veszítettünk a Násznép-barlanghoz vezető bokatorró lejtőn (ki volt az a hülye násznép, aki ide mászott?), aztán egy kilométeren át újabb 150 méteres emelkedés várt ránk a csúcsig. Uzsonnánkat egy túrázó énekesnő csodás előadása kísérte. A jó akusztika kedvéért a beton geodéziai torony belsejében énekelt.

Az Orient-expressz felújított vagonjai indítottak útnak

Ezután bokatorró és kevésbé bokatorró lejtők váltották egymást a Bik-kútig (most is posványos a vize), de errefelé már ismertük az utat a függőhíddal és a szénégető boksával. Végül örömmel konstatáltuk, hogy a múltkori tévelygésünket okozó félrevezető táblát leszerelték.

A **Naszály** magasságaiból tekintve a kéktúra további útvonalán csak erdős dimb-dombokat láttunk magunk előtt, de mint kiderült, a terep szinte ismeretlen kincseket rejt!

Október 26-án

ismét **Ősagárdról** indultunk, és miután felszállt a köd, az őszi táj szépsége is leírhatatlan volt. A közlekedés átlag cserhátí, egy család autóval küszöbölte ki a hátrányokat, végül mindnyájunk előnyére.

Ősagárdon a régi palócházak megcsodálása mellett Liza kutyus hívogatása volt a fő program, mielőtt a falu összes macskája világgá szaladt volna, aztán erdős dombok hullámszerűségét követtük. A kék úton többször találkoztunk a Mindszenty emléktúra jelzéseivel, és Keszeg felé egy Trianon-emlékmű is hívogatott a hatalmas csertölgyek alatt, de nem mertünk kétszer 4 km-es kitérőt tenni miatta.

Felsőpeténybe érve kalandosan fedeztük fel az ősparkban jelzetlenül rejtő Almássy-kastélyt, és csak a bejárat melletti táblán szembesültünk azzal, hogy Mindszenty József bíboros prímás egy évig itt raboskodott, és 1956. október 30-

Ősagárdról indultunk

án innen vitték fel Budapestre. A kastély korábban gyermekotthon volt, parkjában több jó állapotú épület és egy vad-tisztító állomás is van, de teljesen elhagyatottnak tűnik. Egy padot még kitehettek volna, szívesen ebédeltünk volna a helyszínen. A kéktúra pecsét még a régi irányban tartózkodott, de megtaláltuk, sajnos a hozzá tartozó bolt és büfé zárva tart. Szürkemarkarhacsorda búcsúztatott el a falutól, fenyvesekkel és akácokkal szegélyezett földúton indultunk tovább, de az utolsó kilométeren éles kövekkel „feljavított” kissé bokatorró földúton jutottunk át Alsópeténybe, és itt is ragadtunk, annyi a látnivaló. Mindjárt a falu határában egy jurta körül legelő hatalmas rackanyáj köszöntött. Az egyetlen útba eső izzapos patakba a kutyus gázolt bele, innentől egy csap keresése is beletartozott a programba. A kék út a Prórny kastélyszállónál rendezett faluba futott be. A dombon várt a gótikus szentélyű Szent István templom és harangtorony a régi temető fejfáival és kriptáival. Itt áll Werbőczy István emlékműve is, mert 1514-ben Felsőpetényben írta meg a Hármaskönyvet. Emlékművet állítottak az I. és II. világháború és 1956 áldozatainak is, itt halad a Zöld út tanösvény, még a falu kocsmája is kiállítóhely az udvarán régi szőlészeti szerszámokkal, és a Hármaskönyv-fogadó is tárva várja a vendégeket.

A fellelt buszok nem abban az irányban közlekedtek, ami visszavitt volna az autóhoz, ezért

án innen vitték fel Budapestre. A kastély korábban gyermekotthon volt, parkjában több jó állapotú épület és egy vad-tisztító állomás is van, de teljesen elhagyatottnak tűnik. Egy padot még kitehettek volna, szívesen ebédeltünk volna a helyszínen. A kéktúra pecsét még a régi irányban tartózkodott, de megtaláltuk, sajnos a hozzá tartozó bolt és büfé

a sofőrünk úgy döntött, hogy stoppal megy a kocsióra, és amíg a társaság többi tagja meguzsonnázott és sörözött egyet, addig ezt a tervét meg is valósította. Így végül mindnyájan (öt túrázó és egy megtisztított kutya) autóval jöttünk haza.

A Naszályt oda-vissza megmásztuk,

de egyik irányban sem maradt elég időnk alaposan megtekinteni a tanösvényt, így a **november 16-i** rövid napot erre szántuk.

Katalinpusztán először megtekintettük a Czettler-kúriát, ami jó állapotban, de teljesen üresen áll – illetve megy tönkre, pedig jól megtervezett, 1940-ben épült házról van szó. Kár érte.

Egy reggelit megejtettünk az árnyékában, aztán piros útra léptünk, elgyalogoltunk a régi kék jelzés mellett és Rockenbauer Pál kopjafájánál tettük tiszteletünket azon a helyen, ahol 32 éve, 1987 novemberében az égben fejezte be az utolsó túráját.

Rövid gyaloglás után a Gyadai tanösvény kapuja fogadott az óriáshangyával. Most már semmi nem térített le a tervezett utunkról, kedves ismerősként üdvözöltük a boksát és a függőhidat, közben elolvastuk a kihelyezett táblákon található tudnivalókat, így leginkább csigatempóban haladtunk, de nem bántuk meg.

A rétre kiérve megtudtuk, hogy a török kor előtt itt állt Gyada falu, a reformáció idején pedig a

Október 26-án ismét Ósagárdról indultunk

környékbeli újhíttűek itt tartottak istentiszteletet. Gyakoroltuk a mocsárjárást cöveken, pallókon és a hintahídon is, uzsonnázunk az Óriások pihenőjénél, majd „krokodilkerülő” mocsári pallójárás után a rét felső zugában felfedeztünk egy mézeskalács-házikót kerekesszékes kúttal. Lejjebb egy gémeskút-ágason időjárástól megtépázott Teddy

Bear mackók kucorogtak, de értelmes magyarázatot nem találtunk az okára, csak QR kódot, azt meg nem tudtuk elolvasni. A vadetetőnél érdekes mintájú nagy gomba virított, de hiányos gombaismereti tudásunkkal csak annyit állapítottunk meg, hogy szép, de bolond.

A szürkületben visszasétáltunk a tanösvény fogadóépületéhez, felfedeztük a tavat és a hazatartó buszt.

2020-ban a Gerecsében folytatjuk a kalandozásokat és néhány túrán a 750 éves Pálos rend kolostorait keressük fel.

**Lejegyezte, fotózta:
Majer Zsuzsanna, MKE**

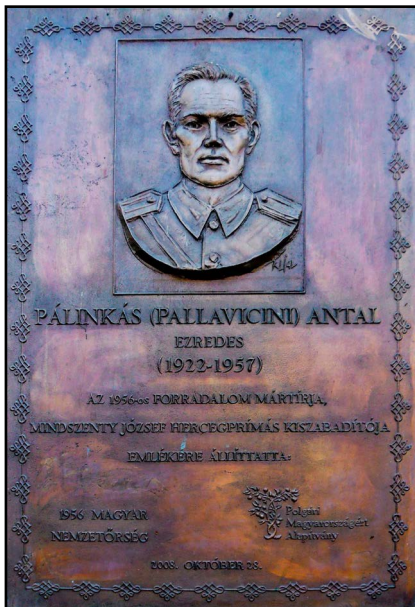

Felsőpetény, Almásy-kastély

Az emléktáblán Pálinkás Pallavicini Antal, aki az életével fizetett Mindszenty József kiszabadításáért

Alsópetény, Werbőczy István emlékmű

Emléktábla az Almásy-kastély homlokzatán

Erdei lak

Katalinpuszta, Czettler kúria

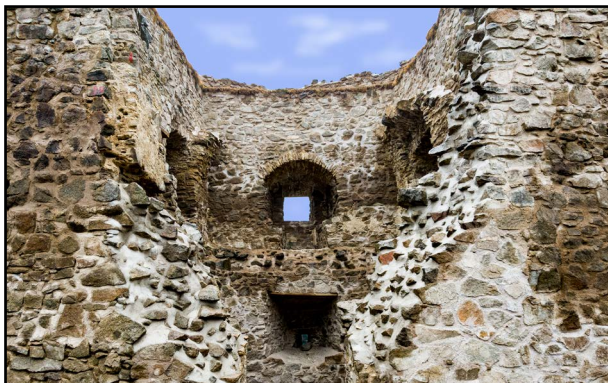
Csoportunk a Rockenbauer Pál kopjafájánál

Barangolások a Pádis-fennsíkon

A gyergyószentmiklósi fotós barátunk, Hadnagy László kirándulást tervezett a Pádis-fennsík látványosabb, a táj szépségeit és az ott élőket megörökíteni szándékozó társai részére. Mi, egri fotóklubosok azért kerültünk képbe, egyrészt Eger testvérvárosa Gyergyószentmiklós, másrészt – talán ez a döntőbb szempont – személyes ismeretség okán. Budai Gyula, erdőt-hegyet járó és fényképező meghívást kapott a tervezendő túrára.

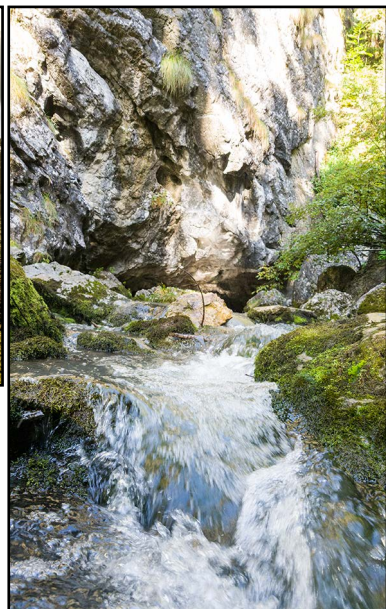
Gyula továbbította a lehetőséget nekünk is, amire hezitálás nélkül igent mondtam. Tudtam mire vállalkozom, hiszen a Pestkőrnyéki Kárpát Egyesület szervezésében többször voltam e tájon és ahová mindig szívesen visszamegyek.

Hadnagy László alaposágát és felkészültségét dicséri, hogy részletes ismertetőt, vetítettképes prezentációt készített a bejárandó útvonalak főbb látványosságairól, a kirándulások nehéz-

*Sebesvár vára
kívül-belül*

Útban a Pádis-fennsíkra
Ponor-karsztforrás
Birkapásztor
Ponor-rét birkákkal, víznyelőkkel

ségi fokáról. A szálláshely egy kicsi település, Doda Pílii csendes részén, szinte újonnan épült és jól felszerelt panziójába volt kigondolva. Ami mindösszesen 12 km-re volt a Pádis-fennsík túrák kiinduló pontjához. Mivel személygépkocsis utazásról volt szó, a közlekedés nem okozhatott problémát. Gondoltuk ezt a tervezés időszakában, amit a romániai mellékutak állapota aztán kissé felülírt.

Sebesvár vára

A kigondolt kirándulásra 2019. szeptember 26-án csütörtökön, Egerből hárman indultunk

(Budai Gyula, Molnár László, Nagy Péter). Odafele utunk során megnéztük (Bologa) Sebesvár várát. A közeli Nagyvárad–Kolozsvár E60 jelzésű főúton gyakran közlekedtem, de egyszer sem jutott eszembe emiatt megállni, Most kézenfekvő volt a várlátogatás, hiszen a Sebes Körös hídján áthaladva a 103H jelzésű úton a faluban – egy kis túlzással – a vár alatt autóztunk.

A vár belsejébe csak úgy, uccu-neki, a tatarozás alatt álló falak állványzatának segítségével jutottunk be. Meg is lepődött ezen az a három várépítő munkás, akikkel találkoztunk. Nem szóltak ránk, hagytak minket nézelődni, fényké-

Csoportkép a Ponor-karsztforrásnál (Fotó: Hadnagy László)

pezni. Egyedül az időjárás volt hozzánk szigorú, mert időközben eleredt az eső. Rövid mászkálás után megkerestük a rendes kijáratot, azon keresztül távoztunk.

A vári séta jót tett az autós ücsörgésben megfáradt tagjainknak. Kényelmesen utaztunk tovább a megjelölt asznap végcé, a Meleg Szamos folyó bal partján elterülő – Doda Pílii-ben lévő – szálláshelyünkre. Ahol a gyergyói barátaink már vártak minket. Az este ismerkedéssel, a másnapi túraprogram átbeszélésével, meg egy kis borozgatással eltelt.

Ember tervez, Isten végez

Első túranapunk a Galbina-körút lett volna. Reggel korán sötétben, egy kisbusszal meg egy személygépkocsival gyanútlanul elindultunk a

763 számú úton a Pádis-fennsíkra. Kb. másfél kilométernyi út megtétele után „elfogyott” az aszfaltburkolat, aztán váltakozóan rossz minőségű, mély pocsolókkal teli köves úton haladtunk. Az utastársaknak időnként ki kellett szállni a járművekből, hogy a kiálló sziklás részeket kevésbé sérüljön az alvázszerkezet. Emiatt a rövidnek gondolt 10 km-es út bő egy órát vett igénybe. Fotósaink öröme, a napfelkelte már az utunk egy látványos részén ért minket. Ahol a különleges fényviszonyok mellett az esztéta, a birka, a hegyvonulat mind-mind jó témának bizonyult.

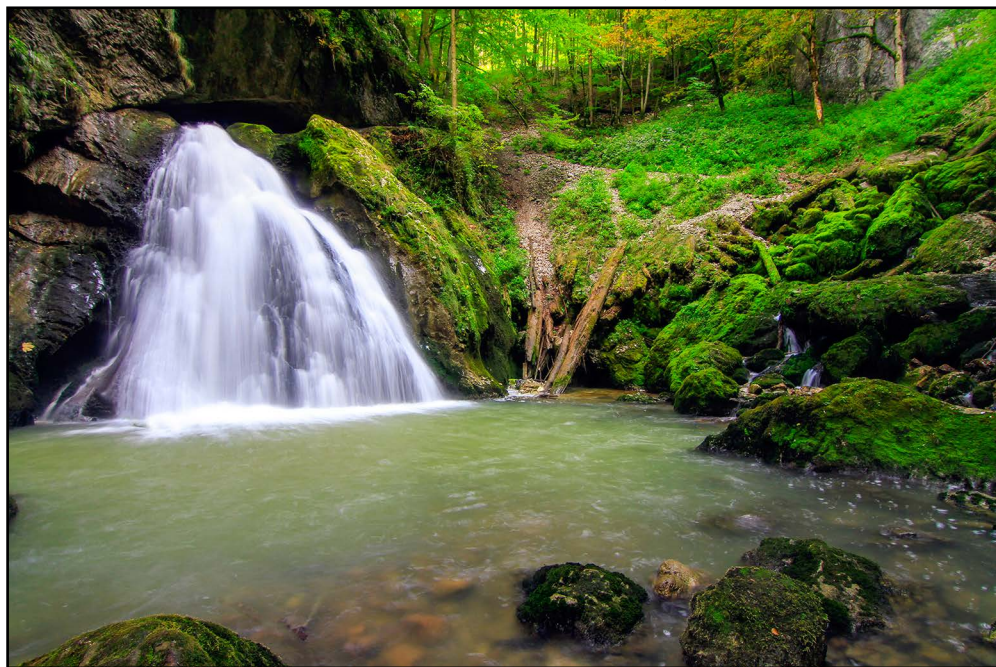
A Pádis menedékház környékén a gépjárműveinket hátrahagyva, gyalogosan elindultunk a sárga ponttal jelzett túraösvényen a Ponor-rét irányába. Ahogy a fotós túrán lenni szokott, csoportunk szétszéledt. A Ponor-karsztforrásnál

bevárva mindenkit, sikerült egy csoportképet készíteni. A Ponor-rét víznyelőit, a legelő birkákat még együtt fotóztunk, aztán a „kemény mag” önállósította magát és a kék pontjelzést követve lement az „Alvilágba”. A fémlépcsők segítségével körbejárta a többi dolinát és visszamászott a sárga pontjelzésű útra. A többiek le sem jöttek a Csodavár barlangrendszerébe, hanem annak felső peremén továbbmentek a Glavoj-rétre. Ahol egy kellemes pihenőhelyen bevárták az alvilágot megjártakat. A visszaút is tartogatott néhány érdekes fotózni valót. Mezőkőn áthaladva egyik társunk megmutatta, szükség esetén hogyan kell evésre alkalmassá tenni – a csak száraz kórónak tartott – bábakalácsot. Az előételtől a csapatunk felgyorsult, hiszen egy vendéglői ebéd volt tervbe véve. Valamint a rettenetes 763-as úton még világosban szerettünk volna a szálláshelyünkre kocsiháznizni.

A pénteki napon megtett gyalogtúra hossza: 12,5 km, szintemelkedése 620 m volt.

A kirándulásnak voltak sebesültjei. Továbbá a kellemetlen útviszonyok miatt a kisbusz vezetője nem vállalta ismételt a pádisi útszakaszt. Ezek miatt az esti napértékelőben, másnapra tervmódosítás történt.

A csapat nagyobbik része a szálláshelyünkhöz közeli, Meleg Szamos felduzzasztásának helyére, a Jósikafalvi víztározóhoz kirándult. Míg a „kemény mag” a Glavoj-rét – Csodavár – Porcika-zsomboly – Galbina-kököz – Flóra-rét – Eszkimó-jégbarlang – Glavoj-rét körtúrára vállalkozott. Ez utóbbihoz ismételt végig kellett menni a terepjáróknak is kihívást jelentő útszakaszon. Míg Molnár László egri társunk a kifordult bokája miatt pihenőt tartott.

„Odább feltűnik elől a Kősisak magos sziklája s végül a barlangból mintegy előrobbanó Emnenciás esés legyező-alakra nyílt hófehér habjaival és soha nem szűnő hús permetegével. Hozzá méltó környezetével rendkívüliség, imponáló erő szűz-érintetlen vadság, zord-romantika és festői varázs tekintetében párját ritkító látvány. Ez a Galbina földalatti bujkálásának legalsó kitérője, s itt kezdődik a Colosseum.” (Kalauz – A biharfüredi kirándulásokra Írta: Czárán Gyula)

Fotó: Hadnagy László

Eskimó-jégbarlang

„Rejtelmes Üregek közé: három szikladolina egymás mellett, melyek nagyon sokáig megőrzik a havat s az utolsóknak fekének ennek folytán Jégbarlang is képződött. Erős létra vezet le belé, mely azonban nem mindig járható, mert némelykor elvész a létra alsó része egészen a len nagy mértékben képződő jégtömegek közt.

Tovább szép sima erdei úton a kiágazásig, honnan balra csak pár lépés a dolina, melyből az Eskimó-Jégbarlang szűk bejárója nyílik. Itt tanácsos egy vagy két jó pányváskötelet kívül megerősíteni s ennek segélyével ben a jégajtón leereszkedni, melyen — habár többé kevésbé falombokkal, korhadékkal be is van fedve, — mégis könnyen megcsúszhat az ember. A lejtő aljában kezdődő nagy csarnok teljes napfénytől van megvilágítva, mely a nagy felső ablakon át ömlik be ide. Talaja sík, de nem nagyon síkos jég. Legelől a Nagy Jégzuhatag kékesbe játszó fehér kristályképlete. Ezt jobbra hagyva, odább az előcsarnok belsejének közepén az Eskimó, melynek az a jó szokása van, hogy évenként özvegyen marad, s minden évben újra házasodik. Tavasszal, a nyárelőn még egy jég alak van ugyanis mellette mindig: a felesége. Később azonban, midőn már jó magasan jár a nap az égen, sugari behatolva a nagy felső ablakon, ép az eskimónéra tűznek. Szegény jégasszony ezt nem állhatja ki sokáig, lassankint elsorvad, eltűnik férje oldala mellől s ezt özvegyen hagyja. Az eskimó pedig, egy idő múlva megeléglően az özvegyiség örömeit, más tavasszal újra feleséget vesz.” (Kalauz – A biharfüredi kirándulásokra Írta: Czárán Gyula)

Fotó 2010.07.24: Nagy Péter

Minden rosszban van valami jó

A szombati „kemény mag”, Hadnagy László, Budai Gyula, Nagy Péter gépkocsival útnak indult. Mivel hárman utaztunk, kisebb volt a tengelyterhelés, utastársaknak kevesebbszer kellett kiszállni a kritikus útszakaszokon. Kocsival egyenest a **Glavoj-rétre** mentünk, ahol szombat lévén már sokkal többen táboroztak, mint előző nap. Azért sikerült parkoló helyet találni.

A gyalogtúrát déli irányba a piros sávjelzésen kezdtük, amikor egy kutyus hozzánk szegődött. Így négyen haladtunk a tegnapról megismert sárga ponttal jelzett nyomvonal irányába. Ismétlés a tudás anyja – szokták mondani, a tegnapi utat követtük egészen a **Csodavár** pereméig. Jóformán megállás nélkül haladtunk és fordultunk a **Porcika-zsomboly** irányába. A 30 m-es mélység meredek peremén kerestük a kedvező fotós nézőpontot, de a biztonság érdekében nem kockáztattunk. Felszerelés hiányában elmaradt a szuperfotó, a zsomboly alját csak részben láthattuk.

A következő fotós helynek a **Galbina-vízkitörés** bizonyult. Itt látótávolságon belül önállósítottuk magunkat és a jobb felvételi nézőpontokat kerestük. Úitársunk a kutya, ezt megunva egy alkalmas helyen lepihent. Ekkor látam utoljára, a továbbiakban nem jött utánunk.

A patak mentén haladtunk a vízfolyás irányába. Majd egy drótköteles mászós rész alatt fényképezve, egy méretes kő eltalálta a bal karomat. Bizonyára, az **Őrangyalom** résen volt, mert ha a kő fejen talál, ott maradok. Közülünk Budai Gyula jött utolsónak, akit megmorogtam a figyelmetlensége miatt. Tapasztalt hegyjáró barátomat a vádam alaptalanul érte, hiszen egy négytagú román csoport jött utána, akiket nem vettem észre...

Az **Eminenciás vízesést** és környékét egy turistacsapat uralta. Látványosan szerencsétlenkedtek a patak oldalfalában kifeszített drótköteleken, míg egy társuk felmászott a vízesés fölé. Megvártuk, míg odébb állnak, majd készítettünk néhány felvételt a természeti szépségről.

A **Galbina kijáratnál** a patakot elhagyva, mi a **Flóra-rét** felé mentünk tovább. A réten csak

megpihentünk és igyekeztünk az **Eszkimó-jég-barlangba**. Ahol én 2010. júliusában az Eszkimót még szemtől-szembe fotózhattam. Mostanság a barlangba bemenni nem lehet. Az amúgy is rossz állapotú lejáratot gerendákkal lezárták és figyelmeztető/tiltó táblákkal ellátták. Sajnáltam az újabb kép készítésének elmaradását, egyedül a rendkívül rossz fényviszonyok nyugtattak.

Innen már egyenesen a **Glavoj-réten** parkoló autómhoz mentünk. A megtett gyalogutunk 11,8 km volt, 890 m szintemelkedés mellett. Szombati fotós túrának ez untig elegendőnek bizonyult, hiszen a rohanás helyett, volt időnk a látványos dolgokra koncentrálni.

Sokat nem időztünk a réten, irány **Doda Pílii**. Egy ottani vendéglőbe vacsorára voltunk hivatalosak. Nagy igyekezetemben sikerült elűnöm a gépkocsim biztonsági PIN kódját, ami azt jelentette, innen tovább sehová. Nekem nem volt telefonos térérőm, de Budai Gyulának igen, így sikerült a lábát pihentető Molnár László barátunktól segítséget kérni. Aki a szálláshelyen hagyott táskámban megtalálta és bemondata a szükséges kódokat. Ezen segítséggel, ha kissé késve is, még elértük vacsorát.

Este a szálláshelyünkön hamar takarodó lett. Hiszen másnap reggelre korai hazautazást terveztünk.

Medve-barlang

Mi egriek, keresztül a Pádison, ismételten a gyűlölt utat választottuk – immár ötödször megtéve azt. Vasaskőfalva irányába mentük, onnan pedig **Kiskoh** (Chiscau) településre, ahol a híres **Medve-barlangot** terveztük megnézni. Nyitásra odaérve, a bejutásra alig kellett várakoznunk. Román vezetés mellett, a szöveget nem értve nyugodtan nézelődtünk, a fotós jegyek birtokában fényképeztünk. Rövid egy órát gyönyörködtünk a látnivalókban.

Majd Eger felé indultunk, Budai Gyula nagy bánatára. Hiszen szerette volna látni a Rozdszakadékot is, de az a haza utunkkal ellentétes irány miatt, elmaradt.

Nagy Péter. KEE

Wikipédiából:

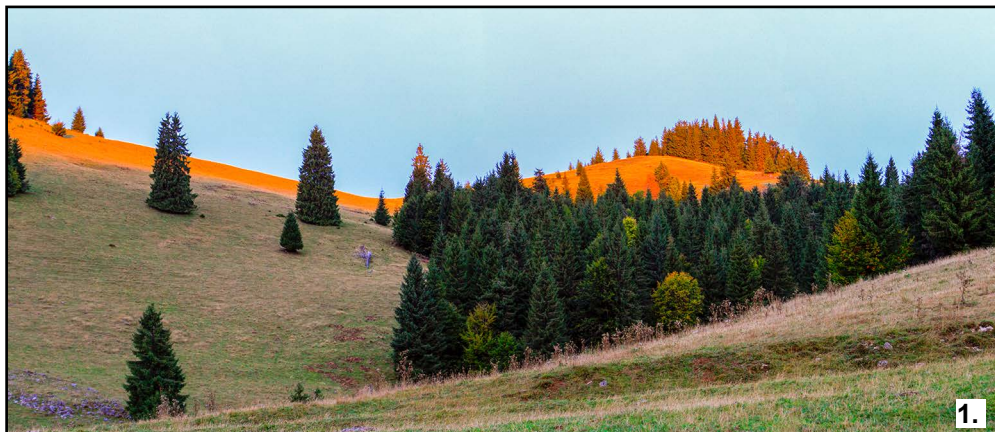
A **Medve-barlang** Romániában, Bihar megyében, Kiskoh település szélén található. Nevét a barlangban épségben megtalált barlangi medve (*Ursus spelaeus*) csontvázról kapta. (Ennek a leletnek értékét az adja, hogy Európában mindössze négy épségben megőrzött barlangi medve csontvázat találtak).

A barlangot bányászok fedezték fel az ottani márványbányában egy robbantás után, 1975. szeptember 17-én. Curta Traian bányász volt az első ember, aki a barlangban járt, az elő feltárást pedig a Stei-i Barlangászok Egyesülete végezte. A barlang kutatásába később a nagyváradi Körösvidéki Múzeum, illetve a kolozsvári Barlangászati Intézet is bekapcsolódott. A felfedezést követő években járdák, lépcsők, korlátok beépítésével látogathatóbbá tették a barlangot, és 1980. július 14-én megnyitották a turisták számára.

A Medve-barlang triász időszi kristályos mészkőben képződött mintegy 200 millió évvel ezelőtt. A mészkőben a barlangon átszivárgó víz rengeteg cseppkőképződményt alakított ki. Másik érdekessége, hogy számos barlangi medve maradványát találták meg a barlangban, köztük egy teljesen ép csontvázat is, mely jelenleg is az eredeti helyén látható. A sok lelet azzal magyarázható, hogy a barlang bejárata beomlott, így a medvék bent rekedtek és éhen haltak.

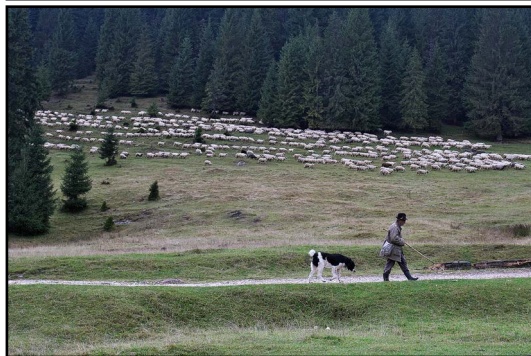
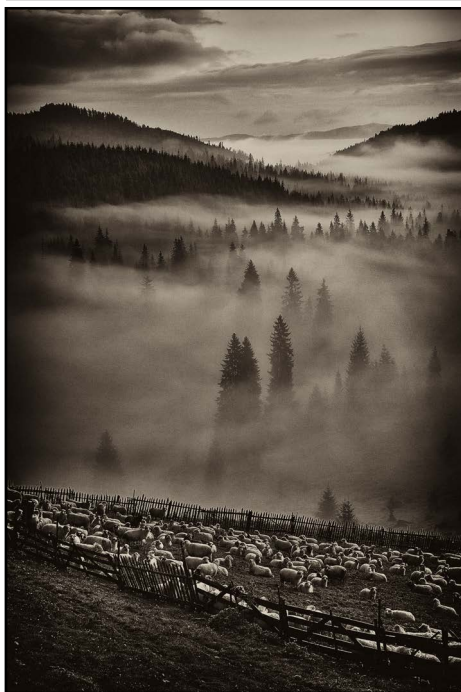
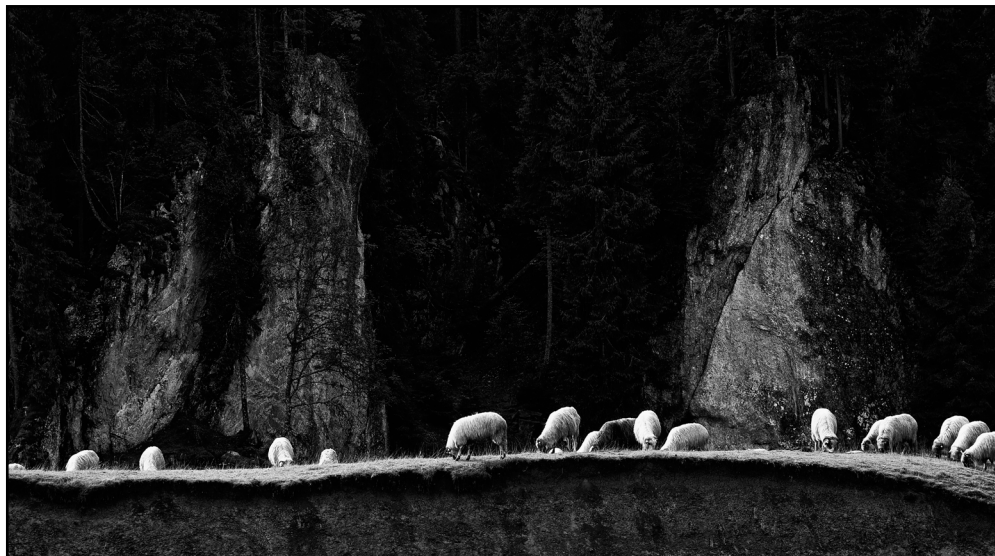
A barlang hossza kb. 1500 méter. Több szintje is van, ebből az alsó járat mintegy 700 méter hosszú, időszakonként víz folyik benne. Ezt a részt tudományos rezervátumnak minősítették, így nem látogatható. A felső szint 847 méter hosszú, kiépített és vezetővel látogatható. A látogatható szakasz három részre osztható: A Medvék-járata, amelyben a legtöbb maradvány található, az Emil Racoviță-járat, amely a neves barlangkutatónak állít emléket, és a Gyertyák-járata, amely a gyertyaszerű álló cseppkövekről (sztalagmitokról) kapta a nevét. A számos cseppkőképződmény közül érdemes megemlíteni azt, amely egy a barlangból kimászni akaró medvére hasonlít. További érdekes cseppkőképződmények: Varázspalota, Törpeház, Tavirózsás tó, Idősek Tanácsa. A legrégebbi cseppkövek kb. 55 ezer évesek, de a cseppkőképződés ma is megfigyelhető a barlangban. (fotók: Nagy Péter)

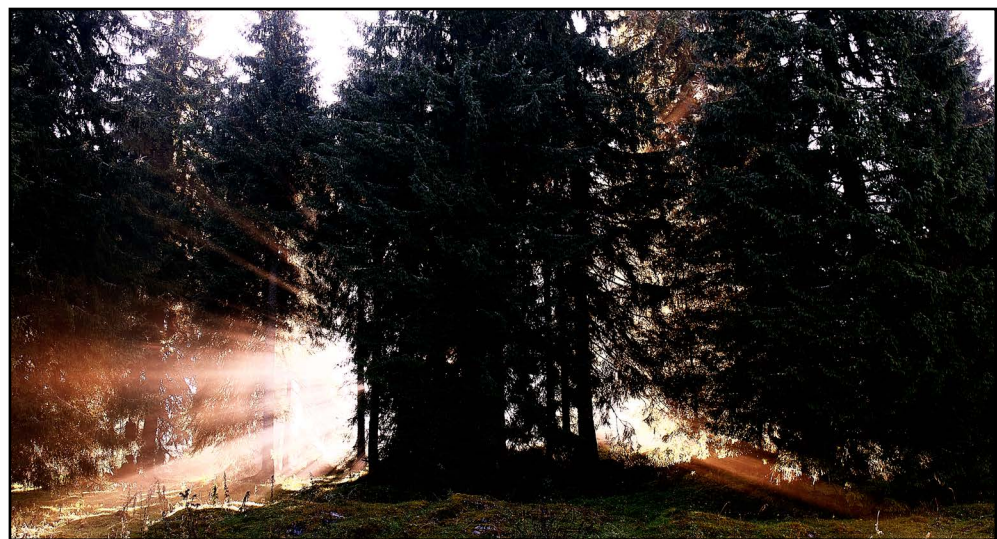

Fotósaink képeiből:
1. 3. Hadnagy László
2. Erős Zoltán Levente
4. Budai Gyula
5. Szabó Csaba

Molnár László: Pásztorkodás

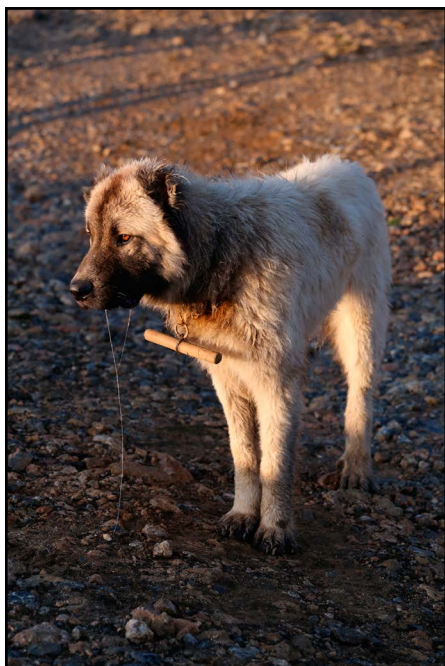

Budai Gyula: Fényjáték

Budai Gyula: Pásztorkodás

XXIV. Mikoviny Sámuel Emléktúra az Által-éren

2019. október 5.

Immár harmadszor vettünk részt ezen a vízitúrán, mely Tatáról indul a Berta Malomtól és a dunaalmási zsilipnél ér véget. Igen, de ki is volt Mikoviny Sámuel?

Született 1698-ban (mások szerint 1700-ban) Ábelfalván. A magyar térképészet megalapítója, bányászati, vízügyi, kohászati mérnök, tanár, matematikus volt. Olyan koponya volt műszaki területen, akit Bólyaival, Kempelel, Kandóval említhetünk egyenrangúnak.

Nevéhez fűződik a tatai tórendszer és Almás környékének lecsapolása, Selmecbányán pedig az UNESCO Világörökséghez tartozó 60 db (jelenleg ebből már csak 24 db van) egymással összekötött duzzasztott tó létesítése. Ezeknek a lefolyására telepített vízikerekek a bánya szivattyúzási, érc előkészítési feladatait megoldották, ezenkívül malmokat és fűrésztelepeket is hajtottak. Nevét és alkotásait Szlovákiában jobban ismerik, mint nálunk.

Négyen mentünk autóval (Diószegi Olga, Méhes László, Putnoki Sándor, Wészely György), Tamás Rita vonattal. Lelkes György is nézőként ott volt a rajtnál.

2 db felfújható 2 személyes hajóval érkezünk, Sanyi nagylelkűen lemondott arról, hogy evezzen, számunkra nagy segítség volt a cuccaink szállítása és a célban a fogadása száraz holmival.

Esőben fújtuk fel a hajókat és öltöztünk át. Késésben voltunk, az utolsók között tettük vízre magunkat. Kiderült, hogy evezőhiány van, Laciék nem tették be a kikészített evezőt az autóba induláskor. Olga így evező nélkül maradván jött végig.

Az eső miatt a szokásosnál jóval kevesebben voltak mind az evezősök, mind a kerékpárosok, mind a nézők. A hangulat is így ázottabbá vált.

Rita hamar ráérezett kajakunk irányítására, ez a Barum kajak most is jól teljesített.

Diószegi Olga és Méhes László az indulásnál

Az igazi törzstúrázók most is felkészülten jöttek vízi alkalmatosságaikkal.

Sorra utolértük őket: elsőnek egy traktor-imitációt, mely valahogyan megakadt 300 m után.

Ezután néhány raklapokból és deszkákból tákoltsz sziget következett, az egyikén még gőzölgő kondér is himbálódzott, a másik a Pago-Pago volt pálmákkal. A „Lelkifröccs” legénysége maga is már támogatásra szorult volna, kívül-belül eláztak.

Diószegi Olga és Méhes László a vízen

Az igazi törzstúrázók most is felkészülten jöttek vízi alkalmatosságaikkal...

A legnagyobb méretű fatákolmány a Mikoviny-sziget volt bárpulttal, nem volt egyszerű kikerülni őket... A Ferenc-majornál kötélben leeresztett rekeszben fröccsös poharakkal várták a vízen érkezőket, sajnos rossz ütemben érkeztünk, épp előttünk emelték ki a rekeszt.

Közben néhány zúgó tette izgalmassá a haladást, néhány kenu fel is borult. Beszéltünk az egyik mellettünk evezővel, két óra alatt 5 literes olajos flakonokból és folpackból összehozta alkalmi csónakját. Két lány favázra 4 db műanyag hordót rögzített, hátul lovaskocsiból származó járom volt a kereszttartó. Egy fickó egy konyhai fejreállított asztalban evezett, de belül is már 10 cm volt a víz, így időnként kényszerpihenőt kellett tartania. Egy hatalmas traktorbelsőben négyen forgolódtak, tulajdonképpen irányíthatatlan volt az egység, de az áramlás azért vitte őket is. Nagyon tetszett, hogy szeneslapátokon kívül most megjelentek olyan egyedi evezők, melyek ágasfára tekert többretegű fóliából készültek.

Több borulást is közelről láthattunk, egyik hölgynek pedig elúszott az evezője, azt kipecáztuk és visszaadtuk neki.

Az indulásnál a mikrofonba bementék, hogy közvetlen a cél előtt az utolsó másfél méteres zúgón ne menjünk le, ezért még fölötté kikötöttünk. Mi nem borultunk volna bele, már az elmúlt két alkalommal lementünk ezen, de rengeteg víz került volna a hajóba.

Sokan azért itt is lecsúsztak, jónéhány tákolmánynak ez be is adta a kulcsot, jövőre építhet újat magának. De azt hiszem, hogy ezzel számolt előre.

Néhány delíriumos alak is előkerült, egyiket a két lábát húzva vonszolták a fűvön a társai.

Szent Péternek is tetszhetett ez a kavalkád, mert a célban állt egy rövid időre az eső, még a nap is átderengett a felhőfoszlányokon.

De lehet, hogy Sámuel intézkedett, hogy fentről jobban láthasson minket.

Jövőre jubileumi XXV. emléktúra lesz, erre is feltétlen el kell mennünk!

Weszely György, MKE

Amikor a fotósok kirándulnak

Műalkotás vagy láttelep? Ez volt a Kárpáti Lapok 2004/05. számában feltett kérdés. Az akkori cikksorozat célja, betekintést adni a művész fotográfusaink műhelytitkaiba. Most ország-világjáró leírásaik következnek. Folytatásként Rimaszombat rövid ismertetése következik, majd bemutatásra kerül a Murány-áttörés tanösvény és a Sztarinai víztározó.

Kirándulás egy fotókiállítás alkalmából – Rimaszombat (Rimavská Sobota)

A Heves Megyei Fotóklub részéről örömmel tettünk eleget annak a felkérésnek, hogy mutatkozzunk be Szlovákiában, – fényképeink révén – egy tradíciós magyar városban.

Kihasználva az alkalmat, megtekintettük ennek a határunktól nem messze található település nevezetességeit, beszélgettünk az ott élő emberekkel, voltunk a piacon és természetesen megkóstoltuk a kitűnő szlovák sört is. Az itt eltöltött rövid idő is bizonyította, hogy kedves meghívónk – Benedek László és családja – nagy-szerű idegenvezetéssel szolgált részünkre, így barátságos hangulatban éreztük magunkat.

Rimaszombat lakosainak száma 25 ezer, akik közül a magyar lakosság hányada 30 % körüli. Nevét, mivel a Rima folyó mellett terül el, arról kapta, – társítva hozzá a szombatonként megrendezett hetivásárokat.

A város történelmi múltja sok nevezetes eseményt tartogatott. Az 1200-as évektől lakott települést nem kerülték el a háborús események, a török feldúlás, béketárgyalások, a pallosjog elnyerése, a tűzvész és a vallási ellentétek sem.

Református gimnázium

Huszth ház a Petőfi Sándor emléktáblával

Petőfi Sándort 1845-ben tiszteletbeli táblabíróvá választották. Ennek öröksége az is, hogy abban a Huszth házban, ahol élt, napjainkban, állandó kiállítások és egy éven keresztül művészek tevékenykednek oly módon, hogy költségeiket fedezik. Ők azok, akik hírnevet szereznek Rimaszombatnak.

A város irodalmi, művészeti és sport élete is komoly múltra tekint vissza. Itt született Tompa Mihály költő 1827-ben, Blaha Lujza színésznő, Kapor Elemér költő, újságíró és még sokan mások.

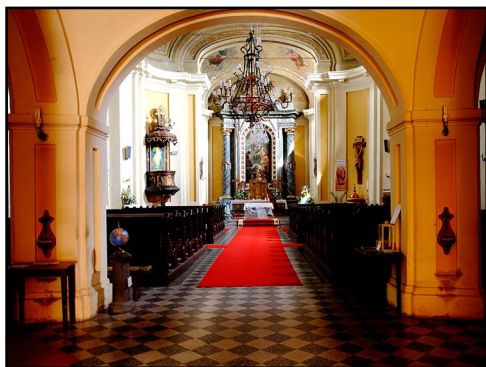
A református középiskola patinás épületében magyar nyelvű oktatás is folyik. Természetesen jól eső érzéssel tapasztaltuk azoknál a magyaroknál a büszke származást és múltat, akikkel találkoztunk. A város szép, rendezett és tiszta. Lehetőségünk volt a környéken kirándulni, végig mentünk egy új, néhány éve kialakított tanösvényen, melynek élménye szintén elismerést váltott ki belőlünk.

Az általunk rendezett fotókiállítás sikeres volt és örültünk a lehetőségnek, hogy bemutathattuk képeinket és jó érzés volt hallani az

Rimaszombat utcáit járva

A római katolikus templom kívül

A római katolikus templom belül

elismerő szavakat. A tárlatot Demeter Pál a Heves Megyei Fotóklub vezetője nyitotta meg, felidézve az egeri tagok – fotózásban szerzett – 60 éves múltra visszatekintő élményeit.

Kállay László
Heves Megyei Fotóklub, Eger

Fotóink a folyosó galériában

Murány-áttörés tanösvény

Utólag, az általam használt internetes turista térképen rákeresve, nyomát sem láttam a tanösvénynek. Az interneten bogarászva, gyakorlatilag használható, koordinátákat és lementhető útvonalat tartalmazó leírás pedig – *Beretkei-tanösvény elnevezéssel* – a <https://www.geocaching.hu/caches.geo?id=4554> oldalon van. A tanösvény hossza 3200 m, szintkülönbség 67 m. Könnyű túra. A tanösvény parkolóját (N48.48867° E20.34323°) megközelíteni az E58-as főközlekedési úton lehet, Bánréve határátlépi ponttól kb. 25 km-re van.

Kállay László
Heves Megyei Fotóklub, Eger

Peskő-áttjáróbarlang szájában

Kilátás a Peskő-szikláról
(A Bükk-hegységben is van Peskő-csúcs és -barlang)

A tanösvény leírása magyar nyelven is olvasható

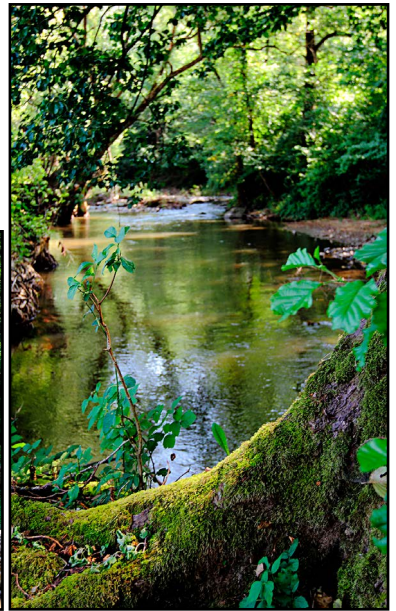
A vízimalom ismertetője

Fauna és flóra, növény és állatvilág különleges formájú ismertető táblái

Betonbunker, „Trianon után épült a magyarok ellen”

A Murány patak mentén

A fotókat Demeter Pál és Kállay László készítette

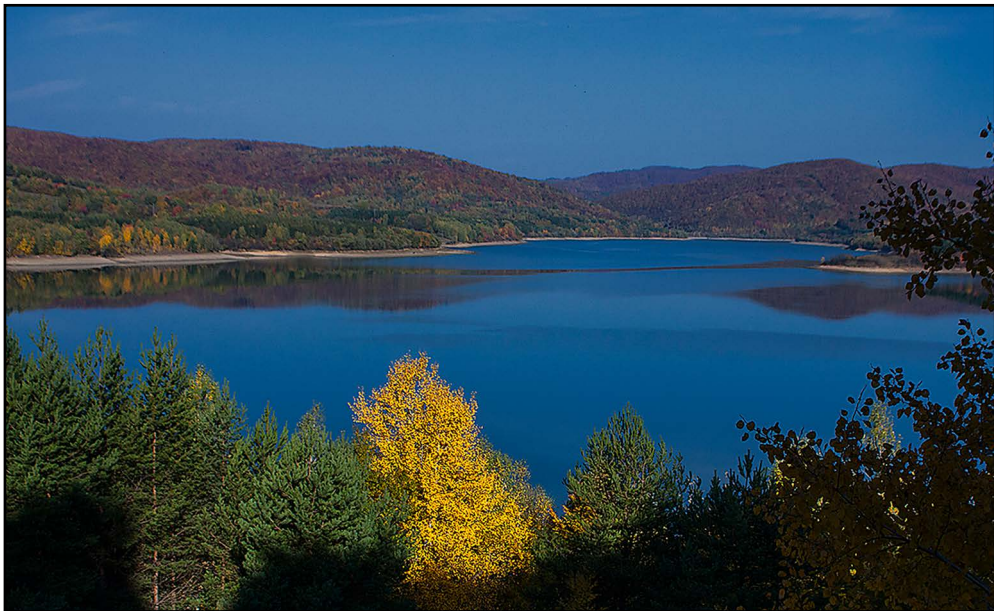
Ivóvíz, vagy 3500 ember élettere? (Vodná nádrž Starina)

Nagyon sok ember tudatában az erdélyi Bözödújfalú, a romániai falurombolás jelképe, mert a községet 1988-ban elárasztották egy új víztározó építésekor. Az azonban kevésbé ismert, hogy más országoknak is meg van a „saját Bözödújfaluja”, háttérben sok ezer ember életterének erőszakos megszüntetésével. Chudobin (Csehország), Kaljazin (Oroszország), Fabricce di Careggine (Olaszország), Pavlopetri (Görögország), csak néhány lakóhely mely áldozata egy központi intézkedésnek.

A Sztarinai víztározó térképe

Kelet-Szlovákia térképén hiába keressük Zellő, Újszomolnok, Szedreske, Dara, Nagypolány, Oroszruszka, Cirókaófalú ruszin lakta településeket. Ez a hét falu nem a két világháború viharában pusztult el, hanem egy „békebeli” központi döntés hatásaként. Az illetékesek döntése alapján, a Ciróka patak és mellékvizeit (Luka, Szinna, Szmolnik, Sztuzsnyica stb.) egy mesterséges víztározóba összegyűjtik, ivóvíz céljára tárolják. Az ivóvíz tisztaságának védelme érdekében „tisza területet” kellett létrehozni. A döntés következményeként az említett hét falu lakosságát, (kb. 3500 fő) kitelepítették. Cirókaófalút (Starina), pedig elárasztották. A víztározó napjainkban is védett, zárt terület, a partok nincsenek felparcellázva, tilos a horgászat. Látogatás csak előzetes engedéllyel, szigorú felügyelet mellett lehetséges.

A víztározó ősszel

A víztározót 1983-ban kezdték építeni és 1988-ra készült el, amely Kelet-Szlovákia, főleg Eperjes (Prešov), Kassa (Košice) ivóvíz ellátását biztosítja. A tározó 4,8 km hosszú és legszélesebb részén (Darai öböl környéke) 2,1 km széles. A völgyzáró gát magassága 50 m, hossza 345 m. A tározó területe 311 hektár és 58,9 millió m³ a térfogata, ami Szlovákia víztározó képességének harmadát teszi ki. A kitelepítés 1986-ban fejeződött be, a lakatlan falvakat lerombolták, területüket Takcsányhoz (Stakčín) csatolták.

A szigorúan vett zártság ellenére a homonai fotós barátainknak köszönhetően, (akik megszerezték a látogatási engedélyt) kétszer is volt lehetőségem bemenni a zárt területre. A parkolóból fölsétálva a völgyzáró gátra gyönyörű látványként szemünk elé tűnik a víztározó nagy része.

Több száz lépcsőn le, majd felmenve a vezérlő objektum köröndjéről nyakunkba akasztott fényképezőgéppel megcsodálhatuk a túlfolyó félelmetesnek tűnő tölcserét

Lehetőségünk volt megtekinteni a vezérlőt, melyet egy nagyon mély víz alatti folyosón közelítettünk meg, a vizet szállító hatalmas csövek mellett

A rendszerváltozás után lehetőség nyílt a régi lakosok számára, hogy felkeressék régi lakóhelyük területét. Az utolsó kitelepített falu Oroszruszka (Ruské) lakói 1986-ban hagyták el lakóhelyüket. A régi lakók minden évben felkeresik Oroszruszka területét, ahol a templom helyén emeltek egy jelképes kápolnát. Itt ortodox istentisztelet keretében emlékeznek meg a kitelepítésről és a halottaikról, majd ezt követően kultúrműsorral gazdagított találkozót szerveznek. (Hasonló a mi búcsúnkhoz). A kápolna mellett I. világháborús katonai temető is van, utalva a környéki nagy harcokra. A kitelepítés nagyon sok család életében hatalmas törést okozott.

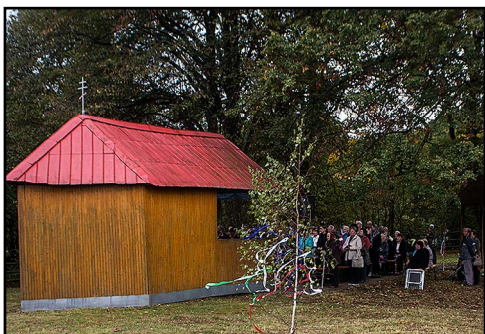

A víztározó vezérlő épülete

A gáttól kb. 120 méterre, egy parthoz közelítő hajó látványát idéző épület látható. Itt van a vezérlő terem, a vízkivételi lehetőségek és a túlfolyó bemeneti nyílása a tölcser („Lievik”).

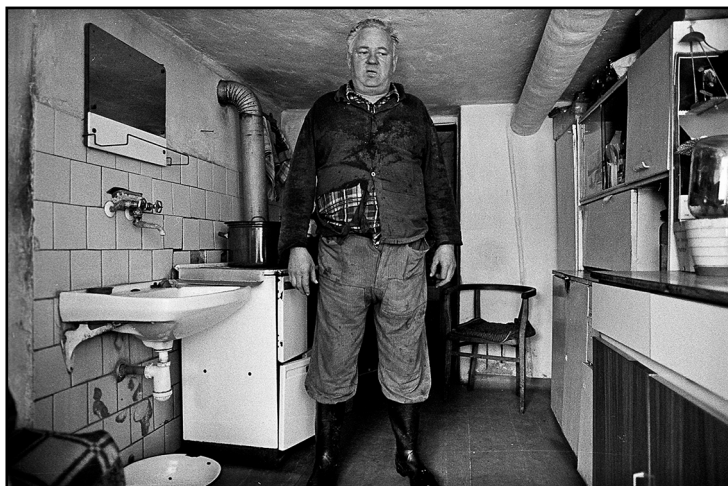
Évenkénti megemlékezés Oroszruszka területén felépített ortodox kápolnában és az I. világháborús katonai temető

Az ott élő, főképp ruszin emberek szenvedését, megpróbáltatásait két homonnai fotóművész Mgr. Tomáš Leňo és MUDr. Jozef Ondzik örökölte meg. Harminc éven keresztül figyelték és fotózták az ott élő ruszinok életét. Munkásságuk eredményét egy albumban adták ki, *Ruszinok* (Rusíni) címmel. Az albumból készült fotókiállítás, a Heves Megyei Fotóklub szervezésében 2012-ben Egerben is bemutatásra került.

Ruszinok élete – Jozef Ondzik

Ruszinok élete – Tomáš Leňo

Ezekről a történeésekről, Magyarországon kevesen tudnak. Ezért nagyon örülök, hogy egri fotós barátommal, Szilvás Istvánnal lehetőségünk volt megismerni ezeket az emlékeket, az itteni emberek életét, és mindezeket megosztani a Kárpáti Lapok olvasóival.

**Demeter Pál, fotóművész
a Heves Megyei Fotóklub vezetője**

Mész-völgyi kaland

Kezembe került *Dr. Thirring–Dr. Vigyázó: Részletes Magyar Utikalauzok* sorozatának 11. kötete, ami a *Bükk* hegységet ismerteti.

Az 1932-ben kiadott könyv beköszöntőjében olvasom:

„Csonka hazánk hegységei között a Bükk a legmagasabb, noha két legmagasabb hegység a Mátrában találjuk. A Mátrának azonban csak e két csúcsa, a Galyatető (965 m) és a Kékes (1014 m) szárnyalja túl a Bükk tetőző ormát (Istállóskő erőse 959 m), a Mátra egésze – alacsonyabb.

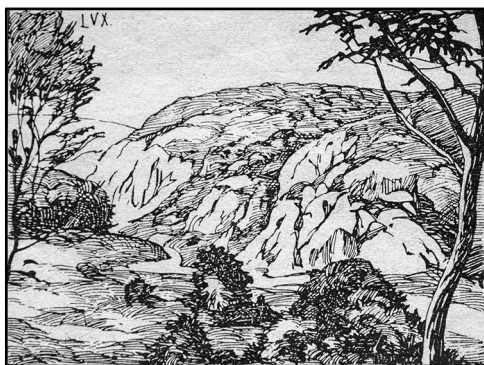
Legmagasabb hegységünk a Bükköt közel 20 km hosszú és 5-6 km széles fennsíkja avatja, mely tömegében 800-900 m magasságban terpeszkedik. Ekkora magasságokat egy darabban már csak a Kárpátokban találunk.

S a Bükk mégsem magasságai miatt vonzó. A fennsíkon járva nem látunk magas hegyeket, széléről pedig más hegyeinkhez hasonló (500-600 m) mélységekbe pillanthatunk.

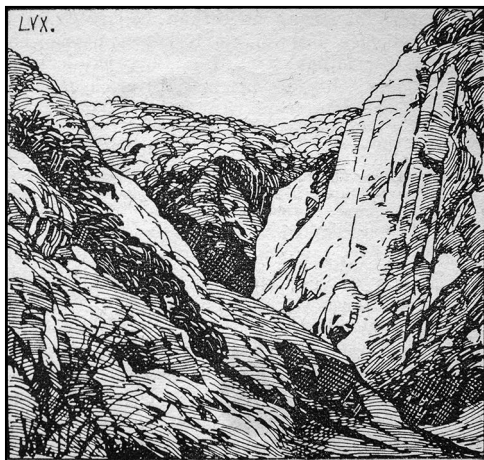
A Bükk vadregényes. Vadregényes a szó valódi értelmében, mert tájképeinek változatos mását kicsi, szűk hazánkban sehol nem találjuk.”

A Bükköt gyakran járva azt gondoltam, ismerem. Az említett könyvet lapozgatva mit látok? A 180. és a 181. oldalon *Lux Géza* a *Mész-völgy bejárata*, ill. a *Mész-völgyi-sziklaszoros* tusrájait pillantom meg.

Az útleírás szerint „A völgy fenekét a kisebb-nagyobb lehullt kődarabok vastag rétegben (valamint időszakos források vize) borítják és teszi nehezzé a gyaloglást, de a Bükk hegység déli részének legszebb szűk völgye, mindkét oldalán remek sziklafalaival, szép látványossággal kárpótol. A sziklafalakban mindenfelé köüregek tátonganak, melyek az ősi időkben egész községet alkottak. A völgyet régebben Estrángom sziklaszorosnak nevezték. Elnevezése még a pogánykorba nyúlik vissza.”

Lux Géza: Mész-völgy bejárata

Lux Géza: Mész-völgyi-sziklaszoros

Ekkor eldöntöttem, hamarosan meglátogatom a *Mész-völgyi-sziklaszorost*. Az aktuális Bükk térkép alapján láttam, hogy a szurdok eleje aktív bányaterület, a figyelmeztetés: óvatosan közlekedj! Gondoltam, vasárnap nem bányászoknak és elindultam. Felsőtárkány Kárpát Túráközpontot választottam a gyalogtúra kiindulópontjának. A faluból kiérve aszfaltos úton lépkedve arra lettem figyelmes, kerítések között haladok. Aztán az utamat egy lezárt kapu gátolta. Nézegettem a térképet, mikor odajött egy biztonsági ember és kérdezte, mit keresek. Mondom. Mire a válasz: ez már a bánya magántulajdona. Előttem egy órával két pesti turista volt itt... Visszafordultam a Felsőtárkányban hagyott gépkocsimhoz.

Gyakran vezettem túrát a szurdokhoz közeli, piros+ turistaúton, gondoltam – kikerülve a bányaterületet – keresek onnan lejáratot a völgybe. Aztán a *Kárpát Egyesület, Eger* 2019. október 12-én hirdetett *Erdőjárók túrája* érintette a Mész-völgyet. *Sipos Viktor* vezetésével Északról Délre követe a mész-völgyi patakot, elértünk a nevezetes szurdokba.

Hiába is kerestem a Lux Géza által 1932-ben látott szépségeket, a bányászat alaposan megváltoztatta a tájat. Azért maradt miben gyönyörködni és – remélem a túratársaim nevében is írhatom –, örömmel nyugtáztam a *Szarvaskő–Galya-nyereg–Mész-völgy–Felsőtárkány* 20 km hosszú és 720 m szintemelkedésű, látványos vonalvezetésű sikeres túrát.

Külön öröm számomra, az említett Bükk könyvben közölt, 136. és a 137. számmal leírt útvonal mész-völgyi teljesítése.

Nagy Péter, KEE

Észak felől a sziklaszoroshoz közeledve

Mész-völgyi-sziklaszoros 2019-ben

Szinte alig van olyan kiránduló, aki ne ismerné Benedek István turista kategorizálását. Íme ezek: a *kocaturista* önmagát szereti, a *kulturista* a természetet, az *igazi turista* a természetet és a teljesítményt, a *fajturista* csak a teljesítményt. Mindez a Csavargás az Alpokban című, 1958-ban megjelent könyvében olvasható.

Azonban a *turista fényképezőkről* is létezik besorolás, időben jóval megelőzve a fentieket. Kankowszky Ervin még 1929-ben, a Turisták Lapjában szellemesen papírra vetette ezen gondolatait. Sőt! Tovább is ment a besorolásnál, következtetéseket vont le ebből.

A turista fényképezők szektái

Az olvasó bizonyosan csodálkozik a cím felett és méltán felteszi a kérdést, hogy hát ilyesmi vajjon létezik-e?, hiszen a fotográfia nem valami ortodox felekezet, hogy szektái lehetnének! Pedig csaknem így van, mert mindenképp előtt igen sokan fanatikusai ennek a mesterségnek, csapat-paport ott hagynak, ha kell mindent feláldoznak ezért a kedvtelésükért. Egyébként ennek a társadalomnak egész különös megnyilatkozásai vannak, amelynek azonos bázisát a mesterség azonossága képezi, a mechanizmus kazánját is egy anyaggal fűtik, a legnemesebb tüzelő anyaggal – az emberi lelkesedéssel! Ha kint a hegyek között két kamera találkozik, gazdájuk szíve összecsendül! Aki többet tud, annak tekintélye van a gyengébb felett és itt egészen mellékes a társadalmi rang és egyéb fityfirty, ők egymás között selectálnak rangokat és tekintélyeket, papokat és főpapokat!

Ha tehát ebből a társadalomból bizonyos mennyiséget pontosan „*meglámpázunk*”, meggyőződünk arról, hogy intelligencia, vérmérséklet, életrend szerint szétoszthatók és szektákba skatulyázhatók lesznek. Nézzük csak számszerűségük rendjében őket.

Elsősorban itt van a legnépesebb társaság, csupa „*Noviciusok*”, kiknek minden gondja a „*csoporthívás*” gyártás. Tucátjával veszik fel és százával készítik a másolatokat! Hétfőtől szombatig robot! Aztán jön az új anyag! Senki sem gondol arra, hogy az ilyen képet csak egyszer szokás megnézni, másrészt pedig a papírkosár sem feneketlen kút!

Másik igen nevezetes csoport a „*Tekintélyes korúak*”. Az egyik 20, a másik 30 éve fotográfál,

tehát már – tud! Ők a bölcsességet az idő tölcserén szívják s a világot sem hinnék el, hogy épol keveset tudnak, mint buzgó tevékenységük első hónapjában tudtak! Sőt még kevesebbet tudnak! Mindahányan mimóza lelkűek és igen érzékenyek tudásukra. Egyébként mint emberanyagot a fagyos röghöz kéne hasonlítanom, amit semmiféle modern gőztraktorral felszántani nem lehet!

Ezután következnek az orvosi műszóval nevezhető autointoxikációsok, az „*Önmérgezők*”, a hiúak, akik úgy vélik, hogy náluknál ügyesebb, okosabb nincs! Őket csak dicsérni szabad, különben örök harag. Kedves olvasóim tömjéneztek őket, mert szeretik a tömjénfüstöt. Ti folytatjátok az utat tiszta levegőben, ők pedig nem tudnak egy lépést sem előre tenni, mert nem látnak a tömjénfüst miatt!

Legnépesebb az „*Iskolakerülők*” szektája, itt érdekelve van fiatal, öreg, férfi, nő egyaránt. Ők azt a nézetet vallják, hogy a fejlődés csak merő képzelődés, nekik ismeretet nyújtó előadásokra nincs szükségük. Egyébként igen elfoglaltak. Hivatal, család, üzlet, politika, városatyaság lehetetlenné teszi, hogy évente 5-6 órát a komoly tudásnak áldozzanak.

Ezekkel merő ellentétben állnak a „*Szorgalmasok*”. Alig néhányan vannak. Megszámálalom a tíz ujjamon őket. Mindent látni, tudni akarnak. A fotográfia papolóit állandóan nyomon követik. Néha egész kiváló érték gyönyöködik belőlük.

Aztán itt vannak a „*Botanikusok*”, helyesebben az erdészek. Ezek erdőképeket fényképeznek és soha nem gondolnak arra, hogy szép erdőképet nem fényképezni bűn volna, de erdőképet

kétszer fényképezni – kétszeresen súlyos bűn! Emberöltő alatt egyetlen valóban szép erdő- vagy f csoportot képet kapni, szép és gazdag eredményt!

Ezután itt van az „*Etnografusok*” szektája. Bár elég népszerű kifejezés, de lényegét bizony még elvétve sem ismerik! Vidéki útjajkon lefényképezik a faluszövetség „*szabvány házait*” vagy a városi ruhába „*átöltözött*” kigazda menyecskét! Képeiket noteszben hordják és alkalomadtán megmutatják, ez a Balaton környékén, emez pedig Tokaj vidékén készült, de egész bátran megfordítva is mondhatnák.

Sokan vannak a „*Silhuett-készítő*” Bidermayerek: Ezeknél a rosszul sikerült naplemente és egyéb alexponált képek „*Silhuett*” nevet kapják születésük alkalmával.

Azután a „*Gastrikusok*” szektája! Ezek reggeliző, ebédlő és vacsorázó társaságot fényképeznek, továbbá főzést és emésztést! Határozottan simpatikusak előttem a gyomrom miatt.

Érdekes csoport a „*Kengyelfutók*” szektája is, akik 5-6 km tempóban vágtatnak hegyenvölgyön, rendszeren soványak, drótemberek, kamerájuk a hátizsákban, de soha nem fényképeznek! Ez a legkevésbé ártalmas szekta.

Végül ne feledkezzünk meg a „*Pedánsok-ról*”, a szakszerűen fényképező emberekről. Mit és hogyan? Az mellékes. A hegy „*szakszerű*” legyen ez a fontos! Primitív dolgaikat azzal excusálják, hogy szakszerű szempontból készült. Vájjon tudnának-e egyszer életükben „*nem szakszerű*” képet készíteni!?

Mindezeket röviden csak azért emlitem meg, hogy lássuk, miért nem tud magyar turista fotó-társadalmunk jobb eredményeket elérni a fotografia terén, mint amit valójában felmutat! Néha egy-egy szép műmelléklet vagy szövegközti kép, mint valami eltévedt napsugár a turisták berkeiben! Aztán látunk néha (újában egyre többször) külföldi amatőr képeket szebbnél-szebb darabok és invencióval, meglátással készültek.

A M. T. E. keretein belül újra életre hívtuk a „*Fotó Társaságot*”. Előadásokat rendezünk, pályázatot hirdetünk, nagyszerű terveket készítünk

és mindez csaknem visszhang nélkül marad! Ausztria, Németország elsőrendű művészgardát nevelt, amely állami támogatással megy felkeresni hazája szépségeit.

Útközben minden elgondolható kényelmet biztosítanak számukra s nem kíván a kormány mindezekért mást, mint finoman megszerkesztett képeket, hogy azok reprezentáns darabjaival az állam propagandáját támogassa! Ily módon lapjait festői szépségű képekkel ékesíti, mely képek eljutnak a belföld, *de főként a messze külföld minden társadalmához* s midőn elérkezik az utazás ideje, minden országból karavánokban hordják oda egész éven át megtakarított pénzüket a szépért, újszerűért lelkesedő turisták! A szép turista-fényképeken keresztül gazdagodik a vendéglős, a kereskedő, az állam és gazdagodik az egész társadalom!

A mai modern ember, különösen a városi ember ideje percekre van beosztva, nem ér rá hosszú, szöveges ismertetéseket olvasni, hanem csak a képeket nézi és ezekből merít minden tudnivalót! Azok a modern turista intézmények, amelyekről ausztriai és németországi utazásaikkal kapcsolatosan kirándulóink csodákat regélnek, mind az osztrák és német turista ügyes fényképein keresztül jöttek létre! Először készültek a szép képek, aztán jöttek az idegenek és ezután jöttek az idegen kényelmét megszervező intézmények!

A „*Turisták Lapja*” hasábjain alkalmam volt legutóbb néhány közleményt olvasni a fotográfiaival kapcsolatosan. Meglepettem, mert nem csak mélyen gondolkozó egyénekről származtak, hanem olyanoktól, akik a fotografia magas kultuszában határozott tájékozottságot dokumentáltak. Minden szavuk való igazságot fed és minden szavukat figyelmébe ajánlom a turista fotográfusok társadalmának.

Igaz lelkesedéssel kívánom, hogy ezek a pász-tortüzek sűrűsödjének és világosságot, egyetértő szeretetet ébresszenek az évtizedekkel elmaradt magyar turista fotográfiában!

A Círóka patak a völgyzáró gát után (nyáron) és a Brezovai öböl (ősszel)

